

на хармонично чувствително свойство. Докато романтичната музика все още почива върху квинтовото родство на хармоничната функция и още върху вътрешното основно течение — въ новата музика настъпва едно голямо измѣстване, една основна промѣна на родствата. Логичниятъ характеръ на хармоничното течение се все повече и повече разширява. На мѣстото на ясната, органическа логика въ хармонията — процесътъ на разрушението на тоналитета открива възможността за създаване на една хармония, не почиваща вече на логиката на мелодическитъ предимства, но напълно независима отъ нея, и създаваща си една своя, собствена закономерност. Това е атоналната хармония. А. е единъ бунтъ срещу установения редъ въ досегашната музика. За неговъ родоначалникъ се смята Арнолдъ Шойнбергъ. Той счита, че дисонантитъ и консонантни акорди сж отъ единъ видъ, и първитъ не се нуждаятъ отъ разрешение. По тази причина, въ неговия А. контрастиращи елементи сж: ритъма, тонътъ и темпото. При атоналната музика, поради липса на консонантни акорди, не се получаватъ свѣтлини и отсѣнки — тя не може да има разнообразие на цѣтветовѣ и сила на развитието (Буше). Атоналната музика, имайки своитъ корени главно въ хроматиката, се стреми да се освободи отъ господството на консонантнитъ акорди, които сподавятъ дисонантнитъ — чрезъ обогатяване съ нови, по-многобройни и по-разнообразни интервали, които тя намира въ екзотичната музика на ориента, непознаваща нито темперирана система, нито условни интервали. Квартовитъ тонове играятъ при атоналната музика една съществена роля — чрезъ тѣй нареченитъ кварттови акорди. А. не е нѣщо ново. Единъ отъ първитъ, който е употребилъ думата А. е белгийскитъ компонистъ Дезире Пакъ (гл. т.) Той намира коренитъ на А. още въ античнитъ тонови стълби — съ съществуващото въ тѣхъ различие въ началния и крайния тонъ. Въ късното срѣдновѣковие, Киприенъ дьо Роуръ и Вичентини — чрезъ търсенето на хроматизма — разрушаватъ диатонизма, а Джезуалдо въвежда системата на свободната тоналност.

Въ „хроматичната фантазия“, въ органовата фантазия G. moll и др., Бахъ изявява известна склонност къмъ А. чрезъ хроматиката — до като у него се намиратъ истински прояви на политоналитетъ (гл. т.). Вагнеръ, сжщо, често руши устоитъ на тоналитета, и въ „Тристанъ“ се приближава до съвременния А. Преди Шойнберга, въ началото на деветдесеттѣхъ години на миналия в. атонална музика е писалъ Дезире Пакъ. Въ своитъ „Солфеджии“ той руши единството на тоналитета, а втората му соната за цигулка и пиано, оп. 32, излѣзла 1898 (издание Брайткопфъ и Хертель-Лайпцигъ) е безъ фиксирана и предварително установена тоналност. Напълно атонални сж, сжщо, неговитъ творби: симфония за органъ оп. 67 и тритъ клавири сонати: оп. 68, 69 и 70 (издание Зимрокъ-Берлинъ). Въ статията си „L'atonalité ou mode chromatique unique“ (Revue musicale, год. 11 кн. 70 августъ, септемврий 1930) Дезире Пакъ сочи на Карлъ Шмудеръ (холандецъ), Алфансъ Дипенброкъ и В. И. Ребиковъ като такива, които сж писали атонална музика, преди настъпването на новия вѣкъ. Отъ голѣмитъ съвременни компонисти-модернисти — до пълни конвенции доведоха А. въ Франция Артюръ Онгеръ и въ Нѣмско — Паулъ Хиндемитъ, — до като Игорь Стравински и Дариусъ Мило се утвърдяватъ напоследъкъ окончателно въ тоналния принципъ.

Аугментация, фр. Augmentasionъ = Augmentation — удѣлжаването (уголѣмяването) на темата въ контрапунктичнитъ и други творения, чрезъ удвояване на трайноститъ на тоноветъ. А. се среща най-много у голѣмитъ контрапунктисти.

Ауеръ, Леополдъ фонъ — Auer, Leopold von — виденъ цигулковъ педагогъ и учителъ, родъ 7 юни 1845 въ Веспремъ (Унгария), умр. 1930 въ Ню-Йоркъ; възпитаникъ на Буа-пещенската и Виенската консерватории, а училъ и при Дентъ и Йоахимъ. Концертмайсторъ въ Дюселдорфъ и Хамбургъ, дълги години професоръ въ Петербургската консерватория и царски солистъ: отъ 1916 живѣе промѣнливо, край Дрезденъ, въ Петроградъ и Осло, отъ 1918 въ Ню-